

Van wie is de horizon?

Per dag verdwijnt tien hectare open ruimte in Vlaanderen

Wat is de toekomst van de open ruimte? Natuurvoorstanders eisen meer grond, landbouw claimt vooral het behoud van het huidige landbouwareaal. De groeiende economie en industrie vormen wellicht de grootste bedreiging voor de toekomst.

Zowel in Nederland als in Vlaanderen groeit de druk op de open ruimte. Landbouw, natuur en industrie vechten voor het nog beschikbare land. Maar wie precies bepaalt straks de horizon? Het Vlaams-Nederlands Huis de Buren, een cultureel instituut voor debat en reflectie gevestigd in Brussel, bracht natuurverenigingen en grote industriële partijen samen voor de beeldvorming rondom de toekomst van de open ruimte.

'De ruimte is op.' Als fervente voorstander van de inkleding van open ruimte met natuur kante Frans Vera, landschapsecoloog Staatsbosbeheer aan de Landbouwniversiteit Wageningen, zich tegen de weerstand vanuit de landbouw. 'Als we meer natuur willen, dan gaat dat altijd ten koste van landbouw of ten koste van de stad. Maar de stad kun je moeilijk afbreken ten voordele van natuur. Dan moet het maar ten koste van landbouw.'

Achterhoedegevecht

Johan Malcorps, voorzitter van de Antwerpse delegatie van de politieke partij Groen!, bekeek het spanningsveld rondom de open ruimte vanuit een andere hoek. 'Het is verkeerd te zeggen dat het de natuur is versus de landbouw. Dat is niet het hoofdprobleem.' Malcorps verwees naar de verstedelijking die in hoog tempo doorgaat. 'Vlaanderen is al voor een kwart volgebouwd. Elke dag verdwijnt tien hectare open ruimte, dat is

bijna een vierkante meter per seconde. De verstedelijking is het belangrijkste probleem. De strijd tussen landbouw en natuur is slechts een achterhoedegevecht.'

Malcorps keurde de sterke industrialisering af. 'We moeten bij de ontwikkeling van industrie durven erkennen dat ook daar grenzen bestaan. We moeten de ruimte ook durven vrijwaren en denken aan de leefbaarheid. Ik denk dat de grens van industrialisering en verstedelijking stilaan wel bereikt is.'

De Antwerpse Groen!-voorzitter ziet duidelijk heil in de verzoening van landbouw met natuur. 'De zogenaamde "pyjama-gebieden" zijn er een uitstekend voorbeeld van', verwees Malcorps naar de blauw-geelgestreepte gebieden op de gewestkaarten. 'Landbouwers doen daar naast hun landbouwactiviteiten ook aan natuurbeheer. Het zijn gebieden waar landbouw en natuur perfect samengaan.'

Malcorps verwees eveneens naar de verdere intensivering binnen de landbouwsector. 'Onze landbouwlandschappen zijn een stuk zo gegroeid omwille van economische omstandigheden. Extensieve of intensieve landbouw, dat is ook een keuze die we moeten maken.'

Frans Vera ziet geen heil in extensieve landbouw met als doel een verantwoorde omgang met de natuur. 'Als we de hele wereld straks moeten voeden met extensieve landbouw, dan houden we geen regen-

woud meer over', stelde hij resoluut. Vera klaagde het syndroom van de verschuivende ijkpunten aan. Door de evolutie van de omgeving stelde de maatschappij voortdurend zijn normen bij. 'We moeten gewoon durven kijken hoe de landbouw is geëvolueerd.' Onder meer de actieplannen rondom het weidevogelbeheer en de grutto kwametersprake. 'Weidevogels waren er ook niet in 1900. Die zijn er pas gekomen in de jaren zestig toen boeren begonnen hun gronden te bemesten. Laten we ons zelf nu niet voor de gek houden door ons massaal op de bescherming van die weidevogels te richten.'

Geen opoffering

Vera vergeleek het inkleden van de open ruimte met afwisselend natuur- en landbouwgebied met een slecht opgeruimde kamer. 'Ik heb er ook moeite mee dat altijd gesproken wordt in termen van "opoffering" van landbouwgrond. Voor die grond is meestal goed betaald.'

Dat de invulling van die gronden met natuur vervolgens op een kunstmatige manier gebeurt, stoort Vera niet. 'Het is een cliché om te zeggen dat mensen genieten van de landbouwgronden zoals ze er nu bij liggen. Er is geen keuze voor de consument. We moeten het doen met die landbouwgrond. Er is amper zicht op een stukje lekker verwilderde natuur.'

Annelies Debergh